

داستان‌های کوتاه اسکار وایلد

برگردان: ماهرخ اشراقی

www.ketab.ir

داستان‌های کوتاه اسکار وایلد، برگردان: ماهرخ اشراقی، ویراستار: مهرداد عناصری، لیتوگرافی: آینده‌پرداز

چاپ: صنوبر، صحافی: سپیدار، چاپ نخست، ۱۳۸۴، شمارگان ۲۰۰۰، نشر مشکی، تهران ۷۶-۷۳۷۲

شابک: ۵ - ۶ - ۸۷۶۵ - ۹۶۴

ISBN 964 - 8765 - 06 - 5

info@meshkipublication.com

همه‌ی حقوق برای ناشر محفوظ است

وایلد، اسکار، ۱۸۵۳-۱۹۰۰م Wild, Oscar

داستان‌های کوتاه اسکار وایلد/ برگردان ماهرخ اشراقی، - تهران:

مشکی، ۱۳۸۴.

ISBN: 964-8765-06-5

عنوان اصلی: Complete works of oscar wilde.
فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیبا.

۱. داستان‌های انگلیسی - قرن ۱۹م. الف. اشراقی، ماهرخ، ۱۳۴۲-

بمترجم، ب. عنوان.

۸۲۳/۸ PZ ۳ و ۱۷۵۲۲

۱۳۸۴

۱۱۲۱-۸۴م

کتابخانه ملی ایران

- ۷ درباره‌ی اسکار وایلد
۱۵ پیش‌گفتار
۱۷ ماهیگیر جوان و روحش
۸۱ غول خودخواه
۹۱ شاهزاده‌ی خوشحال
۱۱۱ بلبل و گل سرخ
۱۲۵ فرزند ستاره

درباره‌ی اسکار وایلد

اسکار فنیگال آفلرتی ویلس وایلد^۱ در سال ۱۸۵۴ در دوبلین دیده به جهان گشود. او در کالج‌های ترینیتی^۲ و مگدالن^۳ به تحصیل پرداخت و به تبعیت از دیدگاه‌های والتر پیت^۴ به زمره‌ی زیباشناسان^۵ پیوست.

نخستین مجموعه‌ی شعرهای او در سال ۱۸۸۱ و نخستین داستان‌های کوتاه‌اش بین سال‌های ۱۸۸۷ و ۱۸۹۱ به چاپ رسیدند. در سال ۱۸۸۴ با کنسانس لیوید^۶ ازدواج کرد و در سال‌های ۱۸۸۵ و ۱۸۸۶ صاحب دو پسر شد. با نوشتن رمان تصویر دوریان گری^۷ و کمدی‌های اجتماعی بادبزن خانم ویندرمیر^۸، زن بی‌اهمیت^۹، یک شوهر ایده‌آل^{۱۰}، و اهمیت جدی بودن^{۱۱} جای خود را در عالم ادبیات باز نمود و به شهرت رسید. در نهایت پس از دو سال زندگی پردغدغه، در سال ۱۸۹۷ به اروپا رفت و در نوامبر سال ۱۹۰۰ در هتلی ارزان قیمت در پاریس دار فانی را وداع گفت.

اسکار وایلد تبحر خاصی در صحبت کردن داشت و شواهد بی‌شماری در دسترس است که اهل هنر او را سخنوری استثنایی قلمداد کرده‌اند. ویلیام باتلر ییتس^{۱۲}، شاعر و درام‌نویس معاصر ایرلندی او را "بزرگ‌ترین سخنور زمان خود" خطاب کرده و می‌گوید: "هرگز کسی را که چون او سخن براند ندیده و نخواهم دید." وایلد این توانایی را مدیون استعداد خارق‌العاده‌ی خود در بکارگیری متناقض‌نماهای^{۱۳} شگفت‌انگیز و تمثیلات بی‌نظیر می‌باشد.

او هم‌چنین نگرش ویژه‌ی خود را نسبت به مفهوم هنر دارد. وقتی یک منتقد ناآگاه او را به دلیل نوشتن داستان‌هایی که دربرگیرنده‌ی تفکرات اوست تحسین کرد، او پاسخ داد: "آن‌ها بر این باور هستند که تمامی تفکرات، عریان متولد می‌شوند... آن‌ها درک نمی‌کنند که من تنها قادرم به شکل داستان فکر کنم. یک مجسمه‌ساز نمی‌کوشد تا اندیشه‌هایش را به شکل مرمر ترجمه کند؛ او در واقع مستقیماً به شکل مرمر می‌اندیشد."

مجموعه‌ی داستان‌ها و قصه‌های افسانه‌ای او انتقالی زیرکانه، ماهرانه و هنرمندانه از جامعه‌ی متظاهر و مبادی آداب ویکتوریایی^{۱۴} است که تحت تأثیر انقلاب صنعتی و شکوفایی علوم، از طرفی به سمت مادی‌گرایی و تجمل مدرنیته گام برداشته و از طرفی دیگر با فقر، بی‌کاری، فحشا و بزهکاری دست و پنجه نرم می‌کرد. شاید جنایت و مکافات^{۱۵} عنوان مناسبی باشد که برای چنین جامعه‌ای بتوان برگزید. ورای بحران‌های اقتصادی و اجتماعی، فرضیه‌ی زیست‌شناختی داروین^{۱۶} و عقاید فلسفی نیچه^{۱۷}، اخلاقیات و مذهب را در جوامع غربی با مخاطره مواجه ساخت.

از این رو نویسنده جایگاه جدیدی در جامعه‌ی دوره‌ی ویکتوریا یافت و به گفته‌ی تامس کارلایل^{۱۸} لقب "پیامبر" گرفت و به اعتقاد میتو آرنولد^{۱۹}، ادبیات باید بار سنگین مذهب را به دوش می‌کشد و به عنوان یک جایگزین، تعادل اخلاقی را در جامعه برقرار می‌کرد. در حالی که مردم تمام ذهنیات خود را به مادیات

معطوف کرده بودند و اخلاقیات را بر مبنای موفقیت‌های اجتماعی ارزش‌گذاری می‌کردند، کمتر کسی از هنر و ادبیات استقبال می‌کرد و بهره‌مندی از لذت‌های هنر را کاری بس بی‌هوده می‌پنداشتند. در این شرایط، رسالت نویسندگان به عنوان راه‌نمایان اخلاقی سنگین‌تر شد اما محدودیت‌هایی که از جانب دیدگاه عمومی اعمال می‌شد، آن‌ها را در تنگنا قرار داده بود. اسکار وایلد با الهام از دیدگاه زیبا شناختی "هنر برای هنر"، زیبایی را به عنوان اصلی یگانه در هنر و زندگی در نظر گرفت تا فارغ از قید و بندهای دروغین، نقاب از چهره‌ی ریاکارانی که در خفا مرتکب گناهان کثیری می‌شدند بردارد.

مجموعه‌ی داستان‌های او تقریباً به تمامی زبان‌ها ترجمه شده و میلیون‌ها نسخه از آن در سراسر جهان به فروش رسیده است. هم‌چنین فیلم‌های سینمایی و تلویزیونی، کارتون، تئاتر، اپرا، باله، و پانتومیم‌های بسیاری بر مبنای این داستان‌ها ساخته شده و به اجرا در آمده‌اند. پس از انتشار مجموعه‌ی **شاهزاده‌ی خوشحال**، بازیگری به نام الن تری^{۲۰} در نامه‌ای به اسکار وایلد نوشت:

"اسکار عزیز، این داستان‌ها بسیار زیبا هستند و من از صمیم قلب از تو سپاس گزارم. فکرمی‌کنم بلبل و گل سرخ را بیش‌تر از بقیه دوست دارم. شاید روزی یکی از این داستان‌ها را برای انسان‌های خوب بخوانم - شاید برای انسان‌های دیگر نیز بخوانم تا آن‌ها را به خوب بودن دعوت کنم."

وایلد خود نیز به یکی از دوستانش گفت: "با نوشتن این داستان‌ها تلاش کرده‌ام زندگی مدرن را به دور از واقعیت‌های آن به تصویر بکشم و به شکلی آرمانی به مشکلات جدید بپردازم." او با استفاده از شیوه‌ی واقع‌گرایی جادویی^{۲۱}، وقایع عادی و روزمره را به چیزی پرمعنا و غیر واقعی مبدل می‌سازد. ایزابل آلدن^{۲۲}، واقع‌گرایی جادویی را گونه‌ای از ادبیات تعریف می‌کند که "واقع‌گرایی"^{۲۳} و فرا واقع‌گرایی^{۲۴} را در هم می‌آمیزد و با ذکر توصیفات ملموس و واقعی، به گونه‌ای اسرارآمیز تصویری خیالی در ذهن خواننده ایجاد می‌کند تا آن‌چه را که خارق‌العاده

و غیر ممکن می نماید، ممکن سازد. گر چه توضیح آن غیر منطقی و عجیب به نظر می رسد، اما به محض این که خواننده این مهم را پذیرفته بقیه‌ی داستان را با همین منطق ادامه می دهد و چیزهای غیر واقعی به عنوان بخشی از واقعیت رخ می دهند. وایلد از این روش که "هنر شگفتی‌ها" نامیده می شود، برای بیان واقعیتی بسیار با شکوه و پیچیده به خوبی بهره می برد.

ترکیب لحن ملایم و زبان شبه انجیلی شاهزاده‌ی خوشحال، فضای مناسبی را فراهم می کند تا نویسنده در قالب یک قصه‌ی افسانه‌ای به مشکلات هولناک و وضعیت اسفبار هنر دوره‌ی ویکتوریا پرداخته و دیگر بار پیام عشق راستین و از جان گذشتگی را در آذهان زنده کند. تأثیر نسبی وایلد از هانس کریستین آندرسن^{۲۵} را نمی توان نادیده گرفت. برای مثال گل سرخی از مقبره‌ی هومر^{۲۶} احتمالاً الهام بخش او در نوشتن بلبل و گل سرخ بوده است که این گونه آغاز می شود: "تمامی ترانه‌های شرق از عشق بلبل به گل سرخ در شب آرام پرستاره سخن می گویند." اما باید اذعان داشت که داستان وایلد از نظر کیفی جایگاه بالاتری دارد.

کاخ هنر تئیسون^{۲۷} روشنگر دو راهی‌ای می باشد که اکثر داستان‌های وایلد حول محور آن می گردند. در این شعر، یک روح برای خود گلخی مملو از آثار زیبای هنری می سازد و برای مدتی به تنهایی در آن اقامت می گزیند. اما با گذشت زمان به یک افسردگی مرگ بار دچار شده و کاخ را ترک می گوید تا در یک زندگی سطح پایین به دیگران ببیوندد و بدین ترتیب زنگار گناهان خود را بزداید. شاهزاده‌ی خوشحال وایلد نیز درمی یابد تا توجه خود را معطوف نوع بشر سازد. هر چه این مجسمه زیبایی ظاهری و بیرونی اش را از دست می دهد و زشت تر می شود، شاهزاده به زیبایی معنوی دست می یابد و در خاتمه‌ی داستان گزینه‌های مورد تأیید خداوند بر این امر صحه می گذارد. پرستو نیز با از جان گذشتگی به کمال زیبایی می رسد و در هر نمونه، عشق و ایثار به عنوان عوامل رستگاری

محسوب می گردند.

شاید از جان گذشتگی پرنده در بلبل و گل سرخ بیهوده و بی معنا به نظر برسد چرا که او با رویاندن یک شاخه‌ی گل سرخ می‌کوشد تا دو جوان را که هیچ یک ارزش واقعی عشق را نمی‌دانند به هم برساند و در این راه خون و زندگی خود را قربانی می‌کند. وایلد می‌گوید: "اگر عاشقی وجود داشته باشد، بلبل عاشق واقعی است و شاگرد جوان و دختر استاد، مثل بسیاری از ما لایق چنین عشقی نیستند... تصور می‌کنم معانی بسیاری در این داستان باشد زیرا پیش از نوشتن عقیده‌ای را در سر نمی‌پروراندم، بلکه تلاش کرده‌ام تا این قالب در عین زیبایی، اسرار و پاسخ‌های بسیاری را در خود جای دهد."

غول خودخواه نیز جدای حال و هوای احساسی و عاطفی خاص خود، عشق و ایثار را به عنوان مبانی اصلی مسیحیت معرفی می‌کند. کودکی که نشانه‌ی پاکی و معصومیت مسیح است، با از جان گذشتگی خود، غول خودخواه را به محبت، دوستی و عشق دعوت می‌کند و زیبایی و بهار را به باغ و نشاط را به کودکان بازمی‌گرداند.

ماهگیر و روحش از پیچیده‌ترین داستان‌های وایلد محسوب می‌گردد که کشمکش بین جسم و روح، زیبایی و خوبی، مادیات و معنویات را به تصویر می‌کشد. از همان ابتدای داستان، ماهگیر به دلیل عشق ورزیدن به پری دریایی، در معرض خطر بزرگی قرار می‌گیرد و کشیش این عشق را مقدس نمی‌شمارد. چون ماهگیر روح خود را نمی‌بیند و نمی‌تواند آن را لمس کند، ارزش واقعی آن را درک نمی‌کند. در این مرحله او حوزه‌ی ادراک‌اش را به حواس پنج‌گانه محدود می‌کند و فقط آواز پری دریایی را می‌ستاید.

ماهگیر از روحی واقعی و اصیل برخوردار است و فقط بازرگانان برای آن ارزشی قائل نیستند چون آن را نمی‌توانند بفروشند، در حالی که جادوگر جوان و سرورش که همانا شیطان باشد خریداران اصلی روح او می‌باشند.

وقتی ماهیگیر روحش را از خود جدا می‌سازد بخش اصلی داستان آغاز می‌گردد. روح پاک او به عنوان یک شخصیت مستقل با جسم او در تضاد قرار می‌گیرد و به دلیل نداشتن قلب و وجدان، به گناهان بی‌شمار آلوده شده و می‌کوشد تا از طرق مختلف ماهیگیر را وسوسه کند. ماهیگیر عشق خود را با دانش و ثروت معاوضه نمی‌کند، اما در نهایت به دلیل تفکر مادی‌گرایی خود از دریچه‌ی هوس وسوسه می‌شود تا پاهای دختری را که می‌رقصد ببیند - چیزی که پری دریایی از داشتن آن محروم است. با خطایی که مرتکب می‌شود، زمانی به روح خود می‌پیوندد که باید مرگ را در آغوش بکشد، اما نیستی او رستگاری را به ارمغان می‌آورد.

وقتی کشیش پیش از مراسم عبادت و موعظه، گل‌های سفید زیبایی که نشانه‌ی پاکی و معصومیت هستند را در محراب می‌بیند و متوجه می‌شود که آن‌ها را از محل دفن ماهیگیر و پری دریایی آورده‌اند، به اشتباه خود پی می‌برد. گرچه آن شب تا صبح به عبادت و راز و نیاز با خدای خود می‌پردازد و صبح زود به ساحل می‌رود تا برای موجودات دریایی طلب آمرزش کند، اما موجودات دریایی به نشانه‌ی خشم الهی آن‌جا را ترک گفته و هرگز باز نمی‌گردند.

در فرزند ستاره، وایلد با خلق موجودی فراطبیعی باری دیگر به سبک افسانه‌ای خود دامن می‌زند. کشمکش بین زیبایی ظاهری و معنوی، ثروت و فقر، و غرور و فروتنی بنیاد اصلی داستان را تشکیل می‌دهد و شخصیت اصلی تمامی ارزش‌های اخلاقی و معنوی را زیر پا گذاشته و مرتکب گناهان متعدّد می‌شود. اما برای دستیابی به رستگاری نهایی سختی‌ها و ملالت‌های فراوانی را متحمل می‌گردد و آزمون‌های عدیده‌ای را پشت سر می‌گذارد تا رسالت وایلد در نگرش نو، فراواقعی و آرمانی به مشکلات جامعه‌ی مدرن تحقق یابد. در پایان درون‌مایه‌های نوع دوستی و ایثار، و بخشش و محبت بر تمامی پلیدی‌ها فائق می‌گردند.

در این مجموعه سعی شده تا ضمن وفاداری به سبک نگارش پیچیده‌ی اسکار وایلد که گاهی از زبان قدیمی و شبه انجیلی استفاده می‌کند، شیوه‌ی نوشتاری مترجم در نظر گرفته شود. لازم به ذکر است که در بعضی قسمت‌ها به جهت روان‌تر شدن متن از تکرارهای پیاپی پرهیز شده تا خواننده با رغبت بیش‌تری داستان را دنبال کند.

برگردان و نوشته:

مهرداد عناصری

منابع:

1. Oscar Fingell O'Flahertie Wills Wilde
2. Trinity College
3. Magdalen College
4. Waller Pater
5. Aesthetes
6. Constance Lloyd
7. The Picture of Dorian Gray (1891)
8. Lady Windermere's Fan (1892)
9. A Woman of No Importance (1893)
10. An Ideal Husband (1895)
11. The Importance of Being Earnest (1895)
12. William Butler Yeats (1865-1939)
13. Paradox
14. Victorian Age (1837-1901)
15. Crime and Punishment by Dostoyevsky (1865)
16. Charles Darwin (1802-82) Theory of Evolution
17. Friedrich Wilhelm Nietzsche (1844-1900)
18. Thomas Carlyle (1795-1881)
19. Matthew Arnold (1822-1888)
20. Ellen Terry
21. Magical Realism
22. Isabel Allende

23. Realism
24. Surrealism
25. Hans Christian Andersen (1805-1875)
26. A Rose From The Grave of Homer
27. Palace of Art by Alfred Lord Tennyson (1809-1892)

1. Abrams, M. H. **A Glossary of Literary Terms**. New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc. (1971)
2. Cuddon, J. A. **A Dictionary of Literary Terms**. New York: Penguin. (1984)
3. Murray, Isabel **An Introduction to Oscar Wilde's Complete shorter Fiction**. Oxford: Oxford University press 1998
4. **The Norton Anthology of English Literature**, Vol:2
- 6th edition. Ed. Abrams, M. H. New York: Norton. (1993)
5. <http://englishculture.allinfoabout.com/features/oscar-wilde.html>
6. www.magicalrealism.com/

پیش‌گفتار

مجموعه‌ی حاضر ترجمه‌ی چند داستان کوتاه از اسکار وایلد نویسنده‌ی مشهور ایرلندی است. تاکنون تعدادی از این داستان‌ها به صورت اقتباس و ترجمه‌ی آزاد به فارسی نگاشته شده‌اند. شیوایی کلام و خصوصیات موضوعی موجود در این آثار باعث شده که افراد کم سن و سال، جوانانی که شور و شوق جوانی را در سر می‌پرورانند، و ادبا و فضلالیی که به کنه پیام و نفوذ کلام توجهی خاص دارند در زمره‌ی خوانندگان و مشتاقان آثار این نویسنده‌ی شهیر باشند و هر کس به فراخور حال خود برداشتی از آن‌ها داشته باشد.

پیام‌های اخلاقی، عرفانی و عاشقانه‌ی موجود در داستان‌ها، فصاحت کلام نویسنده و وجود خیل عظیمی از خوانندگان آثار اسکار وایلد در تمامی جهان انگیزه‌ی اصلی در ترجمه‌ی این مجموعه بوده‌اند. از این رو سعی کرده‌ام تا تمامی توان خود را در انتقال پیام و حفظ رسالت قلم به کار گیرم و مشتاقانه پذیرای انتقادات و پیشنهادات شما خواننده‌ی محترم می‌باشم. در پایان از استاد ارجمند جناب آقای عناصری که راهنمای من در ترجمه و نگارش این مجموعه بودند و همچنین خانواده‌ی عزیزم که همواره مشوق من برای کارهای جدید هستند کمال تشکر را دارم.